

การตอบโต้ความเป็นชายขอบ: การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ)

Countering Marginalization: The Becoming of LGBTQ Net-Idols.

จริยา ถนัคค่า¹ และณัฐกานต์ อัครพงษ์พิศักดิ์²

Jariya Tanadkha¹ and Nattakant Akarapongpisak²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Master Student of Political Science Politics and Government Mahasarakham University

²Lecturer from the College of Politics and Government Mahasarakham University

Corresponding Author Email: Jariya49997@gmail.com

Received: 21 May 2021

Revised: 14 June 2021

Accepted: 23 June 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ เน็ตไอดอลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) จำนวน 5 คน และผู้ติดตามเน็ตไอดอล (Follower) จำนวน 5 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ประกอบด้วย 1) การทำให้ LGBTQ เป็นคนชายขอบเกิดจาก 1.1) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นบรรทัดฐานในสถาบันหรือองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน 1.2) กฎหมายหรือนโยบายที่คุ้มครองหรือปกป้องสิทธิของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ยังไม่ชัดเจนและขาดเสถียรภาพ 1.3) วาทกรรมที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นชายขอบ เมื่อวาทกรรมหลักของสังคมได้กำหนดให้โครงสร้างอัตลักษณ์ทางเพศให้มีเพียงอัตลักษณ์ชายและหญิง อัตลักษณ์ทางเพศ ที่นอกเหนือจากชายและหญิงจึงกลายเป็นความแปลกแยกแตกต่าง 1.4) การผลิตซ้ำทางวาทกรรมที่เป็นการตอกย้ำความเป็นชายขอบผ่านการแปะป้าย(label) และจัดประเภท (Categorize) 1.5) การทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัวจากสถานะภาพทางสังคมที่มองว่า LGBTQ นั้น มีความแปลกแยก แตกต่าง การเปิดเผยความเป็นตัวตนจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจเปิดเผยได้ และประเด็นที่ 2) การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบ LGBTQ เกิดจาก 2.1) การประกอบสร้างอัตลักษณ์ใหม่ในโลกของสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ 2.2) การสร้างผลงานไอดีเดียวสร้างสรรค์ที่สะท้อนตัวตนและอัตลักษณ์ร่วม 2.3) การต่อรองต่อกระบวนการเป็นชายขอบผ่านการแสดงศักยภาพและงานที่มีคุณภาพ 2.4) การสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านการใช้พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ 2.5) การบริโภคและใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆที่มีจุดเด่นหรือมีความน่าสนใจต่างกันเพื่อทางเลือกสำหรับผู้บริโภค 2.6) การรักษาและพัฒนาคุณลักษณะในตนเองเพื่อเป็นการเพิ่มและรักษาความนิยมของตนเองเอาไว้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: คนชายขอบ, เน็ตไอดอล, ความหลากหลายทางเพศ

Abstract

This research consists purposes to study the becoming of Net-idols of marginalized LGBTQ groups. The tools used in the study were an in- depth interview and semi-structured interviews. The participants in this study are 5 LGBTQ Net-idols and 2) 5 Net-Idols followers. The data were analyzed by using the content analysis The results of the study found that 1) the becoming of a marginalized group of LGBTQ can be caused by: 1.1)

the rules, regulations, and norms in public and private institutions or organizations 1.2) the unclear and unstable laws or policies that protect the rights of LGBTQ group 1.3) the discourse which is defined by the society that only male and female are the main gender identities 1.4) a repeated discourse that emphasizes being a marginalized group by labeling and categorizing 1.5) the judgment of the society that LGBTQ group is distinct; therefore, it is hard to reveal their identities. 2) The becoming of Net-Idols of marginalized LGBTQ groups can be caused by: 2.1) building up themselves as a new identity in social media by using cultural resources as a symbol to express their identities 2.2) creating ideas to reflect themselves and collective identity 2.3) fighting against marginalized status by demonstrating their potential and quality work 2.4) providing themselves social spaces by using social media 2.5) consuming and using different types of social media with different strengths and attractiveness as a consumer choice 2.6) conserving and improving their characteristics to increase and maintain their popularity continuously.

Keywords: Marginalized, Net-Idols, LGBTQ

บทนำ

ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว กว้างขวางไร้พรมแดน และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องไร้ขีดจำกัด จากสถิติการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทยในปี 2561 พบว่าคนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นอันดับที่ 8 ของโลกโดยเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ตัวเลขที่สะท้อนให้เห็นความนิยมดังกล่าวคือการที่กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีการใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดของโลกเป็นอันดับ 1 โดยมีผู้ใช้งานในปี 2560 จำนวน 24 ล้านคนและ 22 ล้านคน ในปี 2561 ตามมาด้วย YouTube Line Facebook messenger Instagram Google+ Twitter Skype LinkedIn Pinterest WhatsApp WeChat ตามลำดับ โดยคนไทยกลุ่ม Generation Y หรือ Millennials เป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้ใช้งานเฟซบุ๊กมากที่สุดตามด้วยกลุ่ม Generation X (Simon Kemp, 2018)

การพัฒนาของสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแทบทุกกลุ่มในสังคมทำให้สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติของผู้บริโภค ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ เช่น การเกิดเครือข่ายสังคมทางธุรกิจ การเกิดขึ้นของนักข่าวพลเมือง (Citizen Journalism) การจัดตั้งองค์กรเพื่อการกุศล การคุกคามในสื่อสังคมออนไลน์จนเกิดการฆ่าตัวตายดังกรณีของ เมแกน ไมเออร์ (Megan Meier) (กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์, 2559) รวมไปถึงปรากฏการณ์ที่แพร่หลายและเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างหนึ่งทั้งในและนอกโลกไซเบอร์ (Cyber Worlds) คือปรากฏการณ์เน็ตไอดอล (Net-Idol) ซึ่งหมายถึงการแจ้งเกิดของคนกลุ่มหนึ่งบนโลกออนไลน์ที่แบ่งปันประสบการณ์หรือแสดงลักษณะเด่นหรือโซวโลฟสไตล์แบบต่าง ๆ กลายเป็นที่ยอมรับในหมู่ชาวอินเทอร์เน็ต โดยมีจำนวนของผู้ติดตาม (Follower) จำนวนคนถูกใจ (Like) จำนวนการรับชม (View) และจำนวนของการแบ่งปัน (Share) เป็นตัวชี้วัด (วาสนา ธนะสิริรุ่งกุล, 2559) ซึ่งปัจจุบันประเภทของเน็ตไอดอลมีหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มเน็ตไอดอลหน้าตาดี กลุ่มโดดเด่นด้านกีฬา กลุ่มมีความสามารถทางวิชาการ กลุ่มมีความสามารถด้านการแสดงตลกขำขัน และกลุ่มที่เน้นความเชื่อกัน เป็นต้น ท่ามกลางการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของเน็ตไอดอล คนส่วนหนึ่งในสังคมเชื่อว่าการเป็นเน็ตไอดอลทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ นักวิชาการส่วนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่าการเป็นเน็ตไอดอลอาจกลายเป็นอุดมคติของความสำเร็จในชีวิตของเยาวชนที่มีความเชื่อว่าเป็นวิธีทางที่ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย โดยไม่ต้องเรียนรู้หรือฝึกฝนเกี่ยวกับวิชาชีพ ซึ่งแนวคิดเช่นนี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคม (สุวรรณ จันทิยาวาสารกิจ, 2559)

ดังนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าเน็ตไอดอลในเมืองไทยบางกลุ่มเป็นคนชายขอบในเชิงวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อย (subculture) และไม่เป็นที่ยอมรับในกระแสวัฒนธรรมหลัก ถูกแบ่งแยกจากคนกลุ่มใหญ่ในสังคม เป็นกลุ่มคนที่ขาดอำนาจในการต่อรองทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ภูมิศาสตร์ วิถีชีวิตของคนชายขอบจึงต้องดำเนินไปในแบบต้องต่อสู้ดิ้นรน แข่งขันเพื่อที่จะทำให้พวกเขาสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมดังกล่าวได้ ยกตัวอย่างคนชายขอบในสังคมไทย ได้แก่ คนยากจน คนไร้รัฐไร้สัญชาติ คนพิการ แรงงานข้ามชาติ ผู้สูงอายุ คนที่มีเพศวิถีทางเลือก เป็นต้น จากข้อสังเกตดังกล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) โดยศึกษาเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การทำให้ LGBTQ เป็นคนชายขอบ และ 2) การกลายเป็นเน็ตไอดอลของ LGBTQ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) เน็ตไอดอล LGBTQ จำนวน 5 คน และ 2) ผู้ติดตามเน็ตไอดอล LGBTQ จำนวน 5 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เน็ตไอดอล LGBTQ ผู้ให้ข้อมูล โดยสร้างจากกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ติดตามเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ในประเด็นการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบ

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ ประกอบด้วย 1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเน็ตไอดอล LGBTQ ผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ บันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์แบบตัว ต่อตัว จำนวน 3 คน และบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกในการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว จำนวน 2 คน เวลาสัมภาษณ์เฉลี่ย 40 นาทีต่อคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เรื่องการกลายเป็นเน็ตไอดอลของ LGBTQ ที่เป็นคำถามเดียวกันทั้งหมดแต่มีการเรียงลำดับตามความเหมาะสม 2) เก็บเสียงเป็นข้อความ และจัดหมวดหมู่คำถามตามลำดับตามกรอบแนวคิด 3) การสัมภาษณ์ ถาม-ตอบ ผู้ติดตามเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลเป็นข้อความส่วนตัว (chat) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เรื่องการติดตามเน็ตไอดอล LGBTQ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ติดตามเน็ตไอดอลที่มีปฏิสัมพันธ์กับเน็ตไอดอลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การกดถูกใจ (Like) การแสดงความคิดเห็น (Comment) อยู่เป็นประจำ 4) รวบรวมเอกสารต่าง ๆ รวมถึงเอกสารแบบออนไลน์ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเน็ตไอดอล 5) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจากความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมต่างๆ ของเน็ตไอดอลในสื่อสังคมออนไลน์ สังเกต รูปแบบของการนำเสนอเรื่องราว การเปลี่ยนแปลงพัฒนารูปแบบเทคนิคในการนำเสนอ กระแสความนิยม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเน็ตไอดอลและผู้ติดตาม

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์วิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. **การทำให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เป็นคนชายขอบ**

ผลการวิจัยพบว่า การทำให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ดังนี้

1.1 กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกติกา ที่สังคมได้กำหนดผ่านสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ เป็นการจำกัดสิทธิของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ซึ่งเป็นหนึ่งในความพยายามของรัฐที่เข้ามาทำการควบคุมพฤติกรรมทางเพศผ่านรูปแบบของนโยบาย จากการสัมภาษณ์เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คน ในประเด็นนี้พบว่า ทุกคนต่างเคยถูกกีดกัน ถูกเลือกปฏิบัติจากกฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับของสถาบันและองค์กร ดังกรณีของคุณเอ (นามสมมติ) ที่เคยถูกปฏิเสธการขึ้นรับใบประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวันพิธีรับมอบของโรงเรียน เนื่องจากกฎระเบียบของทางโรงเรียนที่กำหนดไว้ “ไม่ได้ร่วมพิธีขึ้นรับใบจบชั้น ม.6 กับเพื่อนๆ ที่โรงเรียน เพราะตอนนั้นแต่งหน้าและผมยาวทรง” (เอ, การสัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564) นอกจากสถาบันการศึกษาแล้ว ที่ทำงานก็เป็นตัวอย่างขององค์กรที่ออกกฎระเบียบ กติกา ที่จำกัดสิทธิของ LGBTQ เช่นเดียวกัน โดยอาจกระทำผ่านนโยบาย “ภาพลักษณ์องค์กร” ที่ทำให้ LGBTQ ถูกปฏิเสธการรับเข้าทำงาน เป็นผลให้ LGBTQ ต้องหันไปประกอบอาชีพอิสระแทน (ภคพล เส้นขาว, 2563)

1.2 กฎหมายที่ไม่ชัดเจนและขาดเสถียรภาพ ถึงแม้ว่าการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลข้ามเพศและบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายตามรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แต่การเลือกปฏิบัติต่อ LGBTQ ก็ยังคงดำรงอยู่ทั่วไป ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับของส่วนรวม เกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกองค์กรภาครัฐและเอกชน เมื่อกฎหมายไม่ได้เอื้อต่อการใช้ชีวิตประจำวันของ LGBTQ จึงเป็นการจำกัดสิทธิและความเท่าเทียม ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือกลายเป็นข้อจำกัดในการดำเนินชีวิต เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งที่ได้เล่าประสบการณ์ของการถูกเลือกปฏิบัติในที่ทำงานว่า ตนเองเป็นคนที่เคยอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรในที่ทำงาน ถูกตำหนิอยู่เสมอ “ตอนทำงานประจำครั้งแรก มีเจ้านายที่เป็นผู้ชายที่ไม่ค่อยเชื่อมั่นในคุณภาพเรา จะมองถึงคนอื่นก่อนเราเสมอชอบตำหนิเราต่อหน้าคนอื่นแบบใช้อารมณ์ เป็นความแสบที่ทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจ” (พี, การสัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2564) เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้เพียงแต่สะท้อนถึงการถูกกีดกัน ถูกเลือกปฏิบัติเท่านั้น อีกแง่หนึ่งก็ถือเป็นการปิดกั้นโอกาสที่จะได้แสดงความสามารถและศักยภาพของพวกเขา ทั้งนี้ ยกตัวอย่างการถูกกีดกัน การถูกเลือกปฏิบัติต่อ LGBTQ ในสังคมภาพใหญ่ที่พบเห็นได้ทั่วไป เช่น ห้องน้ำในโรงเรียน รวมถึงห้องน้ำสาธารณะที่แยกเฉพาะชายหญิง ตลอดจน การสวมใส่เครื่องแบบนักเรียนที่ผู้หญิงต้องใส่กระโปรง ผู้ชายต้องใส่กางเกงตั้งแต่ประถมไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น

1.3 วาทกรรมที่เกิดจากการประกอบสร้างทางสังคม เมื่อวาทกรรมเรื่องเพศอยู่ภายใต้กรอบของเพศบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดให้มนุษย์มีเพียงเพศชาย และเพศหญิงตามโครงสร้างทางกายวิภาค ทำให้เพศที่นอกเหนือจากเพศบรรทัดฐานนั้น เป็นสิ่งที่ผิดปกติ เบี่ยงเบน และแปลกแยก ทำให้ LGBTQ มีสถานะเป็นชายขอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการสัมภาษณ์เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับวาทกรรม โดยผ่านคำถามการนิยามตนเองพบว่า เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลไม่ได้นิยามตนเองชัดเจนว่าเป็นเพศใดใน LGBTQ แต่การนิยามนั้นเกิดจากการที่สังคมนิยามพวกเขามากกว่า “หนูมองว่าหนูเป็นสาวประเภทสอง แต่ที่จริงแล้วเราไม่ควรไประบุว่าคนนั้นเป็นประเภทที่สอง เป็นประเภทที่สามเพราะไม่ได้มีการลำดับไว้แต่แรก” (เอ, การสัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564) หากวิเคราะห์ลึกซึ้งลงไป พบว่า ผู้ให้ข้อมูลอธิบายตัวตนของพวกเขาโดยก้าวข้ามการแบ่งความเป็นเพศตามเพศสภาพที่ถูกประกอบสร้างทางสังคม และให้ความสำคัญกับการที่คนในสังคมควรพิจารณาคนในฐานะที่เป็นคน ๆ หนึ่ง ไม่ใช่เพศใดหนึ่ง

1.4 การผลิตซ้ำทางวาทกรรม ที่เกิดขึ้นจากโลกทัศน์ที่มองว่าเพศทางเลือกเป็นความผิดปกติที่น่าละอาย มินยี่ที่แสดงความเป็น “คนอื่น” อนึ่ง การแปะป้าย (Label) และจัดประเภท (Categorize) เพื่อสร้างความเป็นอื่นให้กับคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ถือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตซ้ำทางวาทกรรม เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายถึงประสบการณ์การถูกแปะป้าย และการจัดประเภทว่า เคยถูกเรียกว่าเป็น “สายเหลือง” ซึ่งเป็นคำที่ส่อไปในทางเหยียดเพศของ LGBTQ “เคยโดนบูลลี่ สายเหลืองบ้างอะไรบ้าง คือก็จะเป็นคำพูดแย่ ๆ ของเพศ ๆ หนึ่ง แต่เราไม่รู้สึกอะไรเท่าไรหรอกรู้สึกว่าคุณ

อยากพูดอะไรก็พูดไปเถอะเพราะเรามองว่าคนเหล่านี้เค้าไม่รู้จักร่างเราจริง” (นิว, 23 มีนาคม 2564) ซึ่งในขณะนั้นเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มีการตอบโต้หรือแสดงปฏิกิริยาคัดค้านแต่อย่างใด แต่เป็นความรู้สึกที่กระทบภายในจิตใจในด้านลบ จากเหตุการณ์นี้สามารถอธิบายได้ว่าสังคมและวัฒนธรรมต่างมีส่วนร่วมในการสร้างความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์ อันเนื่องมาจากความเคยชินต่อการถูกแหย่ป้ายและจัดประเภทจากกลายเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เช่น การเลือกปฏิบัติกับคนชายขอบได้

1.5 การทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัว จากสถานะภาพทางสังคมที่มองว่า LGBTQ แปลกแยก แตกต่าง การเปิดเผยความเป็นตัวตนจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจกระทำได้ เหมือนเป็นสิ่งที่พวกเขาต้องคอยระวังในการปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคนหมุ่มากหรือที่สาธารณะ อีกทั้งภายในครอบครัวเองพวกเขายังต้องเลือกที่จะแสดงออกหรือปฏิบัติตัวให้เป็นที่ยอมรับ อีกแง่หนึ่งเป็นเหมือนการบังคับให้ตัดสินใจว่าเลือกที่จะเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ซึ่งการตัดสินใจนั้นมีผลต่อการใช้ชีวิตของพวกเขาในอนาคต เห็นได้ว่าประเด็นดังกล่าวยังอยู่ในกรอบการทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัว “บางทีเราต้องแอบแมนเพราะเราอยู่กับครอบครัว แล้วจะมีครอบครัวข้างเราขึ้นมาเพราะคิดว่าครอบครัวเรารับได้แล้ว แต่ครอบครัวไม่ได้ปิดกันมาตั้งแต่แรกแต่เค้าก็ไม่ได้อยากให้ลูกเป็นเพศนี้หรือแค่เหมือนรู้กันเป็นนัยแต่ไม่พูดมากกว่า” (นิว, 23 มีนาคม 2564)

2. การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ)

ผลการวิจัยพบว่า การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ดังนี้

2.1 การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของความเป็น “ผู้สร้างสรรค์ และมีพรสวรรค์” เมื่ออัตลักษณ์เกิดจากระบบและกระบวนการทางวาทกรรม ซึ่งวาทกรรมเป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้างเรียกว่า “วาทกรรมหลัก” อันเนื่องมาจากสังคมจะพยายามประกอบสร้างอัตลักษณ์แบบใดแบบหนึ่งเพื่อเป็นบรรทัดฐาน แต่อัตลักษณ์ที่แตกต่างจากบรรทัดฐานจะมีคุณสมบัติพิเศษที่ไม่ยอมถูกกดทับ ปิดกั้นและหาทางที่จะแสดงตัวเสมอ คนชายขอบ LGBTQ ได้ใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุดิบแปลงสภาพลักษณะของ “ความเป็นชายขอบ” และ “ความด้อยกว่า” ของพวกเขาให้กลายเป็น “ผู้สร้างสรรค์ และมีพรสวรรค์” ดังตัวอย่างของเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลที่สื่อสังคมออนไลน์ให้ฉายาว่าเป็น “กระเทยภูธร” ผู้สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานทางสื่อสังคมออนไลน์จากการออกแบบดีไซน์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมที่เคยมีอยู่ เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์รอบตัวต่างๆ มาประยุกต์ใช้ดัดแปลงให้เกิดความมีศิลปะที่ไม่เพียงแต่ความสวยงาม แต่ยังสื่อความหมายและเพิ่มคุณค่าให้กับสิ่งเหล่านั้น อีกทั้งหลายผลงานยังมีการประกอบตัดเย็บด้วยตนเองบ่งบอกถึงความสามารถ ความมีทักษะและมีมิตตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นเหมือนพรสวรรค์ เป็นที่ชื่นชอบของวงการแฟชั่นไทยและต่างประเทศ “บินไปต่างประเทศเพื่อทำงาน Asia's Next Top Model ตอนอายุ 15 ปี ไปออกแบบและทำชุดให้นางแบบทั้งหมด 9 คนในเวลาที่ยังจำกัด แล้วชุดเป็นแบบต้องประกอบเอา เราต้องขนสุมไม้ไผ่กรงนก ว้าวจนหักข้อนิ้วจากไทยไป เป็นครั้งแรกที่ได้ทำงานแบบจริงจังมาก เป็นก้าวที่หนึ่งที่เราารู้สึกว่า มันเยี่ยม” (เอ็ม, การสัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2564)

2.2 การสร้างงานและไอเดียสร้างสรรค์ จากการศึกษาประเด็นการสร้างงานและไอเดียสร้างสรรค์พบว่า LGBTQ นั้นจะมีไอเดียในการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนตัวตน (Self-Reflection) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) ของพวกเขาออกมา โดยเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งได้อธิบายถึงจุดเด่นที่เกิดจากงานไอเดียสร้างสรรค์ของเขาว่า “คาแร็คเตอร์ของเรา ความสนุกสนานของเรา ในด้านการแสดงเป็นการแสดงที่แบบค่อนข้างละเอียดมีชั้นเชิงมีเทคนิคในการถ่ายทอดเรื่องราว และมีวิธีการคิด Content ที่แตกต่าง” (บีจี, การสัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564) ขณะที่ในส่วนผู้ติดตามเน็ตไอดอลกลุ่มดังกล่าวก็ได้ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า “ชอบเพราะเค้าเป็นคนกล้าแสดงออก พูดเก่ง มีการนำเสนอที่หลากหลาย แล้วตัวเค้าก็มีเอกลักษณ์ มีจุดยืนของตนเอง คิดว่าเป็นความสามารถพิเศษ ทำให้มีสีสันแล้วก็มีความเป็นกันเองด้วย”(ตอง, การสัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2564) จากการสัมภาษณ์ทั้งสองฝ่าย แสดงให้เห็นว่า ความสนุกสนาน ความเป็นตัวของตัวเอง และความแตกต่าง เป็นคุณลักษณะของเน็ตไอดอล LGBTQ อันเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงผลักดันจากภายในที่กระตือรือร้น (Passion)

2.3 การต่อรองต่อกระบวนการที่ทำให้เป็นคนชายขอบ การต่อรองต่อการเป็นชายขอบของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ในสังคมเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เป็นพลวัตทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอย่างต่อเนื่อง และพัฒนารูปแบบตามบริบทในแต่ละมิติในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอว่าการต่อรองต่อกระบวนการที่ทำให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เป็นคนชายขอบ คือการแสดงศักยภาพ ความสามารถและงานที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ได้พิจารณาจากผลงานที่เป็นที่นิยมในแวดวงสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ พบว่า เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลมีรายได้หรือค่าตอบแทนจากการนำเสนอผลงานของพวกเขา พวกเขาถือว่าการสร้างสรรค์ผลงานนั้นคืองานและอาชีพ ไม่ได้เป็นเพียงแค่การทำเพื่อให้ความบันเทิงเท่านั้น โดยเฉพาะงานที่ต้องอาศัยเทคนิคการตัดต่อ เทคนิคการถ่ายทำต่างๆที่ไม่เพียงแต่การคิดคอนเทนต์และการแสดง แต่ยังรวมถึงเทคนิคที่ต้องอาศัยทักษะอื่นๆด้วย ยกตัวอย่างเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งที่จบทางด้านครีเอเตอร์ (Creators) ที่ได้นำความรู้ประสบการณ์ได้ผนวกกับไอเดียสร้างสรรค์มาใช้ในการทำผลงาน ปัจจุบันมีคนติดตามในเฟซบุ๊ก (Facebook) 5.6 แสนคน ยูทูบ (You tube) 4.3 แสนคนและในติ๊กต็อก (TikTok) 8.2 แสนคน “พากย์เสียงเป็นผลงานหลักของเรา ผมจบการแสดงก็จริงแต่ทำงานเบื้องหลังไม่เคยทำงานเบื้องหน้าเลย แต่พอมาทำการแสดงมันกลายเป็นว่าคนชอบคาแรคเตอร์เรา สิ่งที่ต้องรับมาคือผมมีผลงานซีรีส์ งานโฆษณา ปีนีเกือบ 10 ตัวแล้ว” (พี, การสัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2564)

2.4 การสร้างพื้นที่ทางสังคม ในมิติเชิงสังคมวัฒนธรรมพื้นที่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากความคิดของมนุษย์ ที่เมื่อนำตัวเองเข้าไปมีประสบการณ์ในสถานที่เหล่านั้นทำให้ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มเกิดความคิดและความรู้สึกแตกต่างกันไป ซึ่งการสร้างพื้นที่ทางสังคม คือ การอ้างอิงตัวเองกับพื้นที่เมื่อพื้นที่นั้นสามารถที่จะแสดงความมีตัวตนจากคนที่ถูกมองข้าม ถูกกีดกัน ถูกเลือกปฏิบัติ ให้ปรากฏขึ้นมาได้ สื่อสังคมออนไลน์จึงเปรียบเสมือนพื้นที่ทางสังคมของเน็ตไอดอล LGBTQ ที่ใช้สำหรับอ้างอิงตนเองเข้าไปอยู่ในพื้นที่นั้น ทำให้พวกเขาสามารถแสดงตัวตนหรือแสดงออกได้อย่างเป็นอิสระ “กระเทยเป็นเพศที่เข้าไปในรายการต่าง ๆ ได้น้อยกว่ามันก็เลยทำให้เรารู้สึกท้อใจที่เราจะมีพื้นที่ที่เราได้ เราก็เลยหาวิธีทางให้เรามีพื้นที่ของเรา เราก็หาของเราเองเป็นคนสร้างผลงานเองเลย” (บีจี, การสัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564) อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันถูกพัฒนาให้เข้าถึงง่าย สามารถสร้างและเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับสาธารณชนได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องอาศัยการใช้สื่อกระแสหลักเช่น โทรทัศน์ ที่เข้าถึงยาก ต้นทุนสูงเหมือนในอดีต

2.5 การบริโภคและใช้สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารระหว่างเน็ตไอดอลและผู้ติดตาม จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีบทบาทต่อการสร้างปรากฏการณ์เน็ตไอดอล อนึ่งในแต่ละรูปแบบของเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ จะมีรูปแบบการใช้งานและจุดเด่นแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้ใช้โซเชียลมีเดีย มากกว่า 1 ประเภท เพื่อให้มีรูปแบบความหลากหลายรวมถึงเป็นทางเลือกให้ผู้ติดตามเลือกที่จะใช้ในการติดตามผลงานของเน็ตไอดอลตามความชอบและความต้องการของแต่ละบุคคล “ตอนนี้ใช้ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม แต่คือ 2 อย่างนี้จะมีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน ถ้าเฟซบุ๊กคนที่ติดตามจะเป็นคนไทยเกือบ 100% แต่ถ้าเป็นอินสตาแกรมจะเป็นต่างชาติประมาณ 80%” (เอ็ม, การสัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2564)

2.6 การรักษาและพัฒนาคุณลักษณะในตนเอง ความเป็นเน็ตไอดอลนั้นไม่เพียงแต่จะต้องมีการสร้างสรรค์ผลงานเท่านั้น การรักษาและพัฒนาคุณลักษณะในตัวเองก็เป็นประเด็นสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มและรักษาความนิยมของตนเองเอาไว้ให้ได้อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าเน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลมีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการนำเสนอของตนเอง ทั้งทางด้านคอนเทนต์ (Content) และเทคนิคต่าง ๆ โดยวิเคราะห์จากความนิยมของผู้ติดตาม เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งได้อธิบายกับผู้วิจัยถึงการวิเคราะห์ความนิยมของผู้ติดตามแบบเบื้องต้นว่า “ถ้าโพสต์ (Post) อะไรไปแล้วภายใน 10 -15 นาที มีคนกดไลค์ (Like) ขึ้นหลักพันแล้ว อันนี้คงแน่นอน” (นิว, การสัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2564) เน็ตไอดอลผู้ให้ข้อมูลอีกท่านหนึ่งที่ใช้ชื่อในสื่อสังคมออนไลน์ว่า “นักพากย์ฟิลกูด” ผู้สร้างสรรค์ผลงานด้วยการพากย์เสียงจนกลายเป็นที่นิยมอย่างล้นหลาม ก็ได้เล่าถึง

เทคนิคบางอย่างในการพัฒนางานของตนเองว่า การปรับคอนเทนต์ตามกระแส ณ ขณะนั้นจะทำให้เกิดความนิยมมากขึ้น เช่น การนำกระแสความดังของละครบุพเพสันนิวาสมาใช้ในการพากย์เสียง การพากย์เสียงแนวซีรีส์เกาหลี เป็นต้น และผู้ให้ข้อมูลยังได้อธิบายถึงการรักษานโยบายความนิยมของผู้ติดตามในอนาคตไว้ว่า อีก 2 ปี จะทำงานอยู่เบื้องหลังโดยผลิตได้กลุ่มใหม่เป็นรุ่น “จูเนียร์” เพื่อสานต่องานในแบบของกลุ่มของพวกเขาต่อไปอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษารายตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. การทำให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เป็นคนชายขอบ พบว่า การทำให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นคนชายขอบเกิดจาก 1) การจำกัดสิทธิของพวกเขายังคงดำเนินอยู่ในปัจจุบัน กฎ กติกาไม่ได้ถูกออกแบบให้พวกเขาได้มีทางเลือกที่จะปฏิบัติ ทำให้มีสถานะเหมือนไม่มีตัวตน 2) กฎหมายที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิของ LGBTQ ไม่ชัดเจนและขาดเสถียรภาพทำให้การเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศยังคงดำรงอยู่ทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชน 3) วาทกรรมเรื่องเพศที่เกิดจากการประกอบสร้างทางสังคมทำให้อัตลักษณ์ของ LGBTQ กลายเป็นอัตลักษณ์ชายขอบ 4) สังคมผลิตซ้ำวาทกรรมของอัตลักษณ์ชายขอบ เกิดจากโลกทัศน์ที่มองว่าเพศทางเลือกเป็น “คนอื่น” เปรียบเสมือนการแปะป้าย (Label) และจัดประเภท (Categorize) 5) การทำให้เรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัว เนื่องจากสังคมยังไม่ได้ยอมรับสถานะภาพทางเพศที่นอกเหนือจากเพศชายและเพศหญิง ดังนั้น LGBTQ จึงไม่สามารถเปิดเผยความเป็นตัวตนออกมาได้

2. การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) พบว่า การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ 1) การประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้กลายเป็น “ผู้สร้างสรรค์” และ “มีพรสวรรค์” เพื่อเป็นการโต้กลับ (Strike Back) การถูกทำให้เป็นคนชายขอบ 2) การสร้างงานและไอเดียสร้างสรรค์ที่สะท้อนตัวตนของ LGBTQ อันเป็นคุณลักษณะที่มีร่วมกันหรือเรียกว่าเป็นอัตลักษณ์ร่วม 3) การต่อรองต่อกระบวนการที่ทำให้เป็นคนชายขอบผ่านการแสดงศักยภาพและการทำงานที่มีคุณภาพ ที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นมืออาชีพเมื่องานของพวกเขาทำให้เกิดรายได้และเป็นที่นิยม 4) การสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในการสร้างสรรค์ เผยแพร่ผลงาน ทำให้พวกเขามีตัวตน สามารถที่จะแสดงความเป็นตัวของตัวเองขึ้นมาได้ 5) การบริโภคและใช้สื่อสังคมออนไลน์หลากหลายประเภทที่มีจุดเด่นความน่าสนใจแตกต่างกันเพื่อเป็นทางเลือกของผู้บริโภค 6) การรักษาและพัฒนาคุณลักษณะในตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มและรักษาความนิยมของตนเองเอาไว้ให้มีความต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเน็ตไอดอล LGBTQ จาก “ความเป็นชายขอบ” เป็น “ผู้สร้างสรรค์ และมีพรสวรรค์” คือการแสดงตัวตนทางวัฒนธรรมและการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์รูปแบบหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดการเมืองเรื่องอัตลักษณ์ (Identity Politics) ที่อธิบายความเคลื่อนไหวทางการเมืองว่าไม่ได้มีเป้าหมายทางการเมืองเสมอไป หลายกรณีเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงตัวตนทางวัฒนธรรมที่เน้นกระบวนการผลิตความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ รูปแบบและยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวจึงเปลี่ยนไปจากเดิม (อภิญญา เพ็ญฟูสกุล, 2546) ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตในประเด็นนี้ว่า นอกจากที่สังคมได้ผลิตซ้ำวาทกรรมที่กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศให้กับ LGBTQ แล้ว การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเน็ตไอดอล LGBTQ ทางสื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นส่วนหนึ่งในการผลิตซ้ำวาทกรรมเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขาเอง เพราะสิ่งที่นำเสนอไปนั้นได้สะท้อนความเป็นตัวตนของพวกเขาออกมาได้ค่อนข้างอิสระ ทำให้อัตลักษณ์ของพวกเขาไม่ได้หลุดไปจากกรอบของความเป็นเพศที่เบี่ยงเบน ดังนั้น ผลลัพธ์

ของกระบวนการดังกล่าวจึงอยู่ที่การทำให้สังคมนั้นยอมรับตัวตนทางเพศของ LGBTQ ให้เป็นไปในแง่บวกมากกว่า และไม่ได้เปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดหลักเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศแบบถอนรากถอนโคน

อีกข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่ง ปรากฏการณ์เกิดขึ้นของเน็ตไอดอลคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBTQ โดยส่วนใหญ่จะมีร่างกายหรือเพศสรีระเป็นเพศชาย ได้แก่ เกย์ หญิงข้ามเพศ (Transwoman) เช่น กระเทย สาวประเพณีสอง ส่วนคนที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีเพศสรีระเป็นเพศหญิง ได้แก่ ชายข้ามเพศ (Transman) เลสเบี้ยน ทอม ดี จะมีให้พบเห็นน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด เป็นไปได้ว่า LGBTQ ที่มีเพศสรีระเพศหญิงจะเปิดเผยตัวตนของตนเองได้น้อยกว่า เพราะเชื่อว่าสังคมจะให้การยอมรับกลุ่มนี้ในระดับที่น้อยกว่ากลุ่มที่มีเพศสรีระเพศชาย แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของอุดมการณ์ทางเพศ “สังคมชายเป็นใหญ่” ที่ยังดำรงอยู่ในสังคมไทย งานวิจัยของปณิธิ บรรวณ ที่ศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศกับพฤติกรรมในสังคมไทยอธิบายว่ามีกลไกที่ซับซ้อนในการให้ความหมายเรื่องเพศในสังคมไทย เพศวิถีที่หลากหลายยังถูกนิยามอยู่ภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ กล่าวคือ แม้จะเป็นชายรักชาย หรือเกย์ที่ถูกนิยามว่ามีเพศวิถีเบี่ยงเบน แต่การที่บุคคลเหล่านี้มีความเป็นผู้ชายในทางสรีระ จึงมีความชอบธรรมสามารถแสดงออกทางเพศได้ ในขณะที่หญิงรักหญิงมี “ความเป็นผู้หญิง” ไม่ควรเปิดเผยหรือแสดงออกเรื่องเพศ ส่งผลให้เรื่องราวของหญิงรักหญิงไม่ค่อยถูกนำเสนอ แทบไม่ได้รับการตระหนัก มีตัวตนหรือพื้นที่ทางกายภาพและสังคม (ปณิธิ บรรวณ, 2557) ซึ่งเน็ตไอดอลกลุ่มนี้ที่ปรากฏในโซเชียลมีเดียจะมีฐานะเศรษฐกิจค่อนข้างดี หรือมีอาชีพที่มั่นคง และในเน็ตไอดอลกลุ่มนี้บางคนได้เปลี่ยนตัวเองกลับไปเป็นเพศหญิงตามเพศสรีระ อาจยกตัวอย่างได้จากการเผยแพร่ผลงานละครในโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อกระแสหลัก ปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่น ได้แก่ ซีรีส์วาย (Y) ที่เป็นการนำเสนอความรักของชายรักชาย กลุ่มคนดูที่ชื่นชอบซีรีส์ดังกล่าวจะเรียกตนเองว่า “สาววาย” ซึ่งซีรีส์วายจะนำเสนอตัวละครหลักคือฝ่ายชาย ส่วนฝ่ายหญิงเป็นเพียงตัวละครเสริมความรักของชายรักชาย ตัวละครหญิงในซีรีส์วายอาจปรากฏในลักษณะที่เป็นตัวร้าย คอยขัดขวางความรักของพระเอกกับนายเอกอีกด้วย (นุชนาภรณ์ สมญาติ, 2561)

ภายใต้มายาคติชายเป็นใหญ่ในสังคม ที่ผู้ชายกลายเป็นเพศที่มีอำนาจและบทบาทเหนือกว่าเพศหญิงได้สนับสนุนข้อสังเกตข้างต้นที่อธิบายว่าเพศชายมีความชอบธรรมที่จะแสดงออกในเรื่องเพศมากกว่า แต่ในประเด็นนี้เองที่ผู้วิจัยพบว่ามีความย้อนแย้งบางประการอยู่ เมื่อคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) กลุ่มหญิงข้ามเพศ (Transwoman) ที่เดิมมีสรีระทางเพศเป็นผู้ชายเลือกที่จะผ่าตัดแปลงเพศเป็นผู้หญิง ใช้ชีวิตแบบเป็นเหมือนผู้หญิงแต่บางคนเลือกที่จะผ่าตัดเสริมหน้าอกเท่านั้นแต่ไม่มีความต้องการที่จะแปลงเพศเป็นเพศหญิง และในขณะที่บางคนเลือกที่จะแต่งตัวเป็นผู้ชายแต่แต่ลักษณะการแสดงออกในที่สาธารณะเหมือนเป็นผู้หญิง แสดงให้เห็นว่าภายใต้อัตลักษณ์ร่วมของความเป็นคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เดียวกันนั้นยังมีอัตลักษณ์ที่ซับซ้อนหลากหลายอยู่ภายในนั้น สอดคล้องกับคุณสมบัติของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งตายตัว และเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การศึกษาการเคลื่อนไหวของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น การเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อวิเคราะห์ประเด็นการสร้างอัตลักษณ์รวมหมู่ ท่ามกลางประเด็นใหม่ๆ ทั้งที่เป็นประเด็นเฉพาะ เช่น ร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียม หรือเป็นประเด็นในวงกว้าง ยกตัวอย่างประเด็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยพบว่า ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขที่ทำให้คนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) บางกลุ่มที่ไม่สามารถใช้โซเชียลมีเดียในการต่อรองหรือแสดงอัตลักษณ์ท่ามกลางความสำเร็จของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) กลุ่มอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตเรื่องการกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และวิชาการ คอยแนะนำให้คำปรึกษาตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขในจุดที่บกพร่องต่าง ๆ และอาจารย์คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนสำคัญให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. (2559). *Cyberbullyingการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์และโคกนาฏกรรมของเมแกน ไมเออร์*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2561, จาก <https://thainetizen.org/2016/05/cyberbullying-megan-meier-krisda/>
- นุชนาถรณ์ สมญาติ. (2561). ซีรีส์วาย (Y): ลักษณะเฉพาะและการนำเสนอความรักของชายรักชาย. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1/2561* (น.73-75). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ไทย. สืบค้นจาก <http://hs.ssu.ac.th/useruploads/files/20181003/718d4dc58fed4855031dd6d992543a161ccfabfa.pdf>
- ปณิธิ บรรวน. (2557). ความหลากหลายทางเพศกับพฤติกรรมในสังคมไทย: การสำรวจองค์ความรู้. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 4(2), 51-67. สืบค้นจาก <http://www.library.polsci.chula.ac.th/dl/1d5f2646febedbbf18483bf1a007893d>
- ภคพล เส้นขาว. (2563). การเลือกปฏิบัติต่อสตรีข้ามเพศในสังคมไทย. *วารสารรวมคำแห่ง ฉบับมนุษยศาสตร์*, 39(1), 149-168. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/huru/article/view/244706/166309>
- วาสนา ธนะสิริกุล. (2559). *อิทธิพลของเน็ตไอดอลที่มีต่อเยาวชน*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5823036057_5599_6292.pdf
- สุวรรณ จันทิยาวาสารกิจ. (2559). ปราบกฏการณ์เน็ตไอดอลและอิทธิพลทางวัฒนธรรม. *วารสารคณิตศาสตร์MJ-MATH*, 4(1), 37-44. จาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14456/mj-math.2016.7
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์ การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Simon Kemp. (2018). *Digital in 2018 in Southeast Asia Part 1 North-West*. Retrieved 10 May 2018, From <https://www.slideshare.net/wearesocial/digital-in-2018-in-southeast-asia-part-1-northwest-86866386>